nederlandse publieke omroep

Aan de Minister van OCW,
mevrouw prof. dr. Rianne Letschert

betreft
Vertrouwelijk: brief m.b.t. ON!

ons kenmerk
Uit 2026-763

datum
24 augustus 2026

Excellentie,

Op 11 mei 2026 heeft de Evaluatiecommissie, die door de raad van toezicht van de NPO was ingesteld, het rapport *'Focus op de kernwaarden'* (**Evaluatierapport**) aan u aangeboden.[1] In het Evaluatierapport worden de prestaties in 2022-2026 van de publieke omroep als geheel geëvalueerd en in het bijzonder die van de twee aspirant omroepen (waaronder Ongehoord Nederland (**ON!**)). De conclusies en aanbevelingen zijn met de omroepen besproken. Deze bespreking heeft ertoe geleid dat de samenwerking binnen de publieke omroep verder onder druk is komen te staan en inmiddels geconcludeerd moet worden dat de uitoefening van de publieke taak, de uitvoering van de aanbevelingen van de Evaluatiecommissie en de voorbereiding op het toekomstige omroepbestel door onvoldoende samenwerking binnen de publieke omroep worden gehinderd.

De NPO informeert u daarover in deze brief, die de volgende opbouw kent: eerst schetsen wij de gebeurtenissen rond de evaluatie van de publieke omroep door de Evaluatiecommissie (1); vervolgens gaan wij in op de Code Journalistiek Handelen en wat hierbij speelt (2); daarna schetsen wij overige belemmeringen voor samenwerking (3); ook gaan wij in op de samenwerking voor het nieuw te vormen bestel (4); tenslotte bespreken wij de grondslag van het inzetten van wettelijke instrumenten die aan de NPO zijn toegekend (5) en komen wij tot conclusie ten aanzien van de huidige situatie, waarbij het voor de NPO niet vaststaat of er voldoende grond is voor het inzetten van deze wettelijke instrumenten (6).

1 EVALUATIE NEDERLANDSE PUBLIEKE OMROEP

1.1 Evaluatierapport

De Evaluatiecommissie concludeert dat het bestel voor een existentiële uitdaging staat door onder meer digitalisering, Big Tech en geopolitieke ontwikkelingen, waardoor meer focus nodig is op de kernwaarden van de publieke omroep:

1) kwaliteit en betrouwbaarheid;
2) pluriformiteit;

[1] Rapport Evaluatiecommissie Nederlandse publieke omroep – *'Focus op de kernwaarden',* mei 2026, te raadplegen via **https://npo.nl/overnpo/openbare-documenten?document=48**.

NPO Postbus 26444 1202 JJ Hilversum
Bart de Graaffweg 2 1217 ZL Hilversum
035 677 88 99 KvK 32043579

3) onafhankelijkheid; en
4) toegankelijkheid.

De kernwaarden vormen de bestaansreden, ofwel de *raison d'être*, van de publieke omroep.[2] De eerste kernwaarde, kwaliteit en betrouwbaarheid, die geoperationaliseerd wordt in de Journalistieke Code (nu: de 'Code Journalistiek Handelen'[3]) (**Code**),[4] wordt in het Evaluatierapport beschreven als "*de essentie van de publieke omroep*"[5] en "*de wellicht belangrijkste kernwaarde*"[6] en daarmee "*de hoofdmissie*"[7] van de publieke omroep.

Daarnaast concludeert de Evaluatiecommissie dat een slagvaardige governance nodig is. De beoogde structuur van omroephuizen is daarvoor van belang, maar niet voldoende. Er is volgens de Evaluatiecommissie ook een gezaghebbende, onafhankelijke toezichthouder nodig, die wettelijk bevoegd is om uitspraken te doen over de inhoud van programma's en die sancties kan doorvoeren.[8] Ter toelichting verwijst de Evaluatiecommissie naar de procedures in 2022-2023 ten aanzien van ON!:[9]

- de ombudsman constateerde herhaaldelijk dat ON! de Code schond, maar kon niet sanctioneren;
- de NPO legde driemaal een sanctie aan ON! op omdat deze onvoldoende uitvoering gaf aan de bereidheid tot samenwerking en wees er daarbij onder meer op dat ON! herhaaldelijk de afspraken schond die alle omroepen samen hadden gemaakt ten aanzien van journalistieke kwaliteit in de Code;
- de NPO verzocht het Commissariaat voor de Media (**CvdM**) handhavend op te treden jegens ON!. Dat verzoek werd afgewezen waarbij het CvdM overwoog dat de NPO als eerste aan zet was vanuit zijn wettelijke taak om ON! aan te spreken op het voldoen aan – onder andere – de journalistieke kwaliteitseisen"[10];
- de NPO verzocht de Staatssecretaris op grond van de drie sancties en vanwege het gebrek aan samenwerking de voorlopige erkenning van ON! in te trekken. De staatssecretaris oordeelde dat naleving van de Code door de NPO niet als grondslag aan haar beoordeling van de bereidheid tot samenwerking mocht worden gelegd. Volgens de staatssecretaris is "*Het toezicht op de naleving van journalistieke kwaliteitseisen (…) door de wetgever immers belegd bij het Commissariaat voor de Media*"[11]

Ten slotte beveelt de Evaluatiecommissie aan om sociale onveiligheid in de werkcultuur met hogere urgentie aan te pakken en benadrukt zij het belang van eendracht in de uitvoering met een focus op de kernwaarden door alle partijen.

Ten aanzien van ON! merkt de Evaluatiecommissie op dat het aanbod van ON! heeft bijgedragen aan vergroting van de pluriformiteit van het media-aanbod als geheel, maar geeft ook drie zorgpunten:

---

[2] Evaluatierapport, p. 17 en p. 23.

[3] In het hiernavolgende wordt voor het leesgemak telkens de titel "**Code**" gebruikt.

[4] Evaluatierapport, p. 3.

[5] Evaluatierapport, p. 16.

[6] Evaluatierapport, p. 3, p. 56, p. 78.

[7] Evaluatierapport, p. 3, p. 56, p. 78.

[8] NB: CvO en RvB delen de zorg over het gat in het toezicht op de inhoud van (journalistieke) programma's, maar pleiten voor een andere oplossing. Zie *'Gezamenlijke reactie NPO en omroepen op evaluatierapport 'Focus op de kernwaarden''*, p. 2.

[9] Evaluatierapport, p. 32 en verder.

[10] Besluit van het CvdM van 3 april 2023, p. 32 en Evaluatierapport, p. 32.

[11] Besluit op het verzoek van de NPO van 19 december 2023, p. 26.

- de journalistieke kwaliteit laat structureel te wensen over en de Evaluatiecommissie maakt zich zorgen over de mate waarin ON! leert van de oordelen van de ombudsman voor de publieke omroepen (**ombudsman**). De Evaluatiecommissie schrijft: "*Herhaaldelijk is gebleken dat het media-aanbod van ON! niet voldeed aan de professionele en journalistieke kwaliteitsstandaarden van de publieke omroep*." Daarbij verwijst de Commissie naar elf rapporten en uitspraken van de ombudsman in 2023, 2024, 2025 en 2026. De Commissie constateert dat de handelswijze van ON! in de loop der jaren onvoldoende is verbeterd, dat er ook in 2025 en 2026 nog vijf publicaties van de ombudsman over het aanbod van ON! zijn verschenen en het (dus) niet gaat om beginnersfouten;
- de borging van onafhankelijkheid bij ON! vraagt aandacht. Daarbij wijst de Evaluatiecommissie op een bestuurlijke boete die het CvdM aan ON! heeft opgelegd wegens een geval van belangenverstrengeling en een geval met de schijn daarvan.[12]
- ON! is onvoldoende aanspreekbaar, terwijl het committeren aan de Code, zoals ook ON! heeft gedaan, van omroepen vraagt om aanspreekbaar te zijn op hun journalistieke handelen. Omroepen zouden open moeten staan voor uitingen van onafhankelijke organen binnen de publieke omroep, zoals de ombudsman en het CvdM. Daar past het gedrag van ON! – aldus de Evaluatiecommissie – niet bij, doordat ON! de integriteit van deze instituties in twijfel heeft gebracht. De Evaluatiecommissie maakt zich dan ook zorgen over de mate waarin ON! tot op heden leert van de oordelen van de ombudsman.[13]

De conclusies ten aanzien van de omroep als geheel en ten aanzien van ON! staan niet los van elkaar:

- bij de toelichting op het oordeel dat de governance onvoldoende slagvaardig is, geeft de Evaluatiecommissie het optreden ten aanzien van ON! in 2022-2023 als voorbeeld, zoals hiervoor beschreven;
- de Evaluatiecommissie constateert dat de journalistieke kwaliteit van het aanbod van ON! structureel te wensen overlaat en dat er volgens de Evaluatiecommissie nu juist op dat punt geen gezaghebbende, onafhankelijke toezichthouder is die bevoegd is daarover een uitspraak te doen en sancties op te leggen;
- de Evaluatiecommissie concludeert dat ON! onvoldoende leert van de oordelen van de ombudsman over de journalistieke kwaliteit, dat daardoor de journalistieke kwaliteit van het aanbod van ON! onvoldoende verbetert, terwijl dat juist noodzakelijk is voor de eerste en belangrijkste kernwaarde van de publieke omroep: kwaliteit en betrouwbaarheid. De Evaluatiecommissie overweegt (onderstrepingen toegevoegd):

> *"Terugkerende constateringen door de ombudsman zijn het niet scheiden van feiten en meningen, het onvoldoende tegenspreken en doorvragen door presentatoren en daarmee het verspreiden van aantoonbaar onjuiste informatie. Hierdoor staat de betrouwbaarheid van de informatievoorziening van de publieke omroep onder druk. Dat vindt de commissie ernstig. Het tast de wellicht belangrijkste kernwaarde van de publieke omroep aan."* [14]

[12] Evaluatierapport, p. 56-57.

[13] Evaluatierapport, p. 57.

[14] Evaluatierapport, p. 56.

> Met “de belangrijkste kernwaarde van de publieke omroep” verwijst de Evaluatiecommissie naar ‘kwaliteit en betrouwbaarheid’, die wordt beschouwd als “de hoofdmissie” en “de essentie van de publieke omroep”.

De Evaluatiecommissie wijst er ook op dat het gebrek aan slagvaardige governance ertoe heeft geleid dat in 2022-2023 niet is opgetreden tegen ON! op een wijze die tot gevolg had dat de journalistieke kwaliteit verbeterde. Integendeel; omdat de NPO twee sancties aan ON! introk om ON! ruimte te geven om te voldoen aan de eisen die gelden voor publieke omroepen en te komen tot verbeterde samenwerking, concludeerde ON! dat zij zich niet schuldig had gemaakt aan het schenden van de Code[15] zodat weer de eerste en belangrijkste kernwaarde van de publieke omroep onder druk kwam te staan.

Uit de samenhang tussen de bevindingen ten aanzien van het stelsel als geheel en ten aanzien van ON! blijkt dat in het huidige bestel niet aan de aanbevelingen kan worden voldaan en dat de toekomst van het publieke omroepbestel onder druk staat: de Evaluatiecommissie wijst erop dat de kernwaarde kwaliteit en betrouwbaarheid wordt aangetast door het optreden van ON!, terwijl dit de kernwaarde, de essentie en de hoofdmissie van de publieke omroep is en daarop meer focus nodig is van de publieke omroep als geheel, maar ook van alle partijen die daarvan deel uitmaken.

Deze conclusie is voor de NPO niet onverwacht, maar benadrukt wel de noodzaak op korte termijn uit deze impasse te komen, gelet op de existentiële uitdaging waarvoor de publieke omroep zich gesteld ziet.

1.2 Reactie op het Evaluatierapport

Reactie NPO en Omroepen

Het Evaluatierapport is binnen de publieke omroep besproken: in elke omroep afzonderlijk, in de NPO organisatie en in het Bestuurlijk Overleg (**BO**) van NPO en het College van Omroepen (**CvO**). ON! nam aan de gezamenlijke besprekingen in het BO en CvO niet deel, maar heeft haar input per e-mail gegeven voorafgaand aan het overleg.

De omroepen en de NPO hebben gezamenlijk een reactie opgesteld en deze aan de Raad van Toezicht van de NPO gestuurd. Zij herkennen zich in de bevindingen van de Evaluatiecommissie en geven per aanbeveling een voorstel voor de wijze waarop zij daarmee willen omgaan (**bijlage 1**). De gezamenlijke reactie van de NPO en het CvO inclusief de bijlagen (reactie van ON! en reactie van de ledenomroepen) is op 4 juni 2026 aangeboden aan de RvT van de NPO die deze dezelfde dag aan u heeft aangeboden.[16] In de reactie van de NPO en het CvO wordt ingegaan op het Evaluatierapport als geheel en hoe de publieke omroep hiermee wil omgaan. Daarop gaat dit schrijven niet nader in.

Duidelijk werd eveneens dat er tussen ON! en de andere omroepen een verwijdering is ontstaan die de samenwerking aantast. Het Evaluatierapport heeft dit op scherp gezet. In de gezamenlijke reactie van de NPO en het CvO staat hierover het volgende: *“NPO heeft als koepelorganisatie de verantwoordelijkheid de*

---

[15] Evaluatierapport, p. 33.

[16] Reactie NPO en CvO, *‘Gezamenlijke reactie NPO en omroepen op evaluatierapport ‘Focus op de kernwaarden’’* (“**Reactie NPO en CvO**”), te raadplegen via **https://npo.nl/pers/persberichten-en-publicaties/gezamenlijke-reactie-npo-en-omroepen-op-evaluatierapport-focus-op-de-kernwaarden**

samenwerking te bevorderen en te borgen. Op dit moment zien wij geen mogelijkheden om partijen tot elkaar te brengen. Er is een fundamenteel verschil van inzicht tussen ON! en de andere omroepen over de status, procedure, het oordeel en de aanbevelingen van de evaluatiecommissie. Daaraan liggen meer fundamentele verschillen van inzicht ten grondslag aangaande samenwerking, alsmede de journalistieke code en hoe deze dient te worden gehanteerd."[17]

In de reactie wordt ook opgemerkt dat de opstelling van ON!, het niet deelnemen aan de twee besprekingen over het rapport en gezamenlijke reactie en de inhoudelijke positie, samen met de evaluatie van ON! tot veel discussie hebben geleid in het overleg van de omroepen. De ledenomroepen achten de opstelling van ON! een risico voor de publieke omroep omdat de aanbevelingen van de Evaluatiecommissie niet worden onderschreven en dus ook niet uitgevoerd zullen worden door ON!, omdat uit de reactie blijkt dat ON! niet aanspreekbaar is op het naleven van de Code en andere samenwerkingsafspraken en geen noodzaak ziet tot verdere verbeteringen.

De NPO en CvO schrijven: "[De] *verschillen zijn zoals het er nu naar uit ziet, onoverbrugbaar en vormen een groot obstakel bij de voorgenomen bestelhervorming en de daarin voorziene vorming van omroephuizen*." Zij verzoeken de raad van toezicht van de NPO hun bevindingen en voornemens met u te delen.

Reactie ON!

ON! heeft echter kenbaar gemaakt de reactie niet te onderschrijven. Om die reden is de reactie op het Evaluatierapport van ON! zoals ON! die op 19 mei 2026 aan u heeft gestuurd als bijlage bij de reactie gevoegd. ON! schrijft onder meer:

a) de Evaluatiecommissie is volgens ON! in de evaluatie van ON! buiten haar bevoegdheden getreden door de in 2025 door het CvdM opgelegde boete te betrekken en publicaties van de ombudsman uit 2025 en 2026;
b) dat het beginsel van hoor en wederhoor zou zijn geschonden hoewel zij schriftelijk op het concept-rapport heeft mogen reageren en op haar verzoek twee gesprekken daarover met de Evaluatiecommissie heeft gevoerd;
c) dat de Evaluatiecommissie in haar evaluatie de oordelen van de ombudsman niet had mogen betrekken omdat kritiek op de naleving van de Code in strijd zou zijn met het pluriformiteitsbeginsel en met het beginsel van redactionele onafhankelijkheid en omdat de publicaties onjuist zijn;
d) dat het rapport te laat is opgeleverd en de samenstelling van de Evaluatiecommissie niet representatief zou zijn;
e) dat het Evaluatierapport ten aanzien van ON! vooringenomen zou zijn;
f) dat zij erkent dat er tekortkomingen waren in haar eerste jaren van erkenning, maar wijst erop dat zij structurele verbeteringen heeft getroffen, zoals een factchecker-redacteur, een correctiepagina, periodieke trainingen over de Code voor presentatoren en redacteuren, en de journalistieke ethiek zeer serieus neemt [18]

---

[17] Reactie NPO en CvO, p. 4.

[18] Reactie ON!, '*Zienswijze rapport evaluatiecommissie NPO 2022-2024 en samenhangende ontwikkelingen'* ("**Reactie ON!**"), te raadplegen via **https://npo.nl/pers/persberichten-en-publicaties/gezamenlijke-reactie-npo-en-omroepen-op-evaluatierapport-focus-op-de-kernwaarden**, p. 14.

In deze reactie wordt duidelijk dat ON! de Evaluatiecommissie niet serieus neemt en dat zij de ruimte neemt aanbevelingen van de ombudsman niet als input voor verbetering te gebruiken. ON! kwalificeert de weergave van interacties tussen NPO en ON! in het evaluatierappoort als eenzijdig en onnodig negatief. Waar het de maatregelen van het CvdM betreft (waarvoor de procedures op het moment van verschijnen van het rapport nog liepen), *"[is ON!] van oordeel dat de commissie hiermee de onschuldpresumptie miskent"*[19]. Op geen enkel punt geeft ON! op dat moment aan verdere maatregelen ter verbetering bij ON! noodzakelijk te achten, dan wel te zullen implementeren naar aanleiding van het Evaluatierapport.

Reactie ledenomroepen

Op 3 juni 2026 zonden de ledenomroepen een brief aan de NPO.[20] Ook deze reactie is als bijlage bij de gezamenlijke reactie van de NPO en het CvO gevoegd.

In deze brief hebben zij hun zorgen geuit over de acties en opstelling van ON! omdat deze schade berokkenen aan de publieke omroep en samenwerking ernstig bemoeilijken. Ze wezen op het belang van naleving van de Code door alle omroepen, maar ook op het belang van onafhankelijkheid en het nakomen van omroepbrede afspraken. Zij schrijven: "*Het Commissariaat voor de Media voegt daar al eerder geuite ernstige zorgen aan toe over governance, bestuurlijke onrust, belangenverstrengeling, het naleven van regels en afspraken (compliance), de scheiding tussen zakelijke leiding en redactie en financiële rechtmatigheid. Dat zijn geen details. Dat zijn basisvoorwaarden voor deelname aan een publiek bestel.*"[21]

De zorgen van de ledenomroepen zien op het niet onderschrijven van het Evaluatierapport, daarmee het uitblijven van erkenning van door de Evaluatiecommissie gesignaleerde problemen (tekortkomingen in betrouwbaarheid van informatievoorziening[22], integriteit[23] en aanspreekbaarheid[24]) en het niet nemen van verbetermaatregelen. Dit zorgt ervoor dat er niet kan worden samengewerkt om de betrouwbaarheid van de publieke omroep als geheel te verbeteren, wat één van de belangrijkste aanbevelingen is van de Evaluatiecommissie.

De omroepverenigingen sloten hun reactie af met de volgende woorden: *"Pluriformiteit is wat ons betreft geen vrijbrief voor het structureel negeren van journalistieke normen. Herhaalde en structurele overtreding van onze gezamenlijke publieke uitgangspunten raakt immers aan ons fundament. Gelet op het voorgaande verzoeken wij de NPO de Minister op te roepen om binnen de wettelijke mogelijkheden passende maatregelen te nemen".*[25] Onze raad van toezicht heeft bij de aanbieding aan de minister van OCW aangegeven dat de NPO dit verzoek in beraad neemt. Graag nemen wij u mee in wat er sindsdien is gebeurd en lichten wij onze overwegingen nader toe. De aanhoudende verwijdering tussen ON! en de andere

[19] Reactie ON!, p. 17.

[20] Reactie ledenomroepen, '*Reactie omroepen op bevindingen Evaluatiecommissie inzake Ongehoord Nederland!'* ("**Reactie ledenomroepen**"), te raadplegen via **https://npo.nl/pers/persberichten-en-publicaties/gezamenlijke-reactie-npo-en-omroepen-op-evaluatierapport-focus-op-de-kernwaarden**

[21] Reactie ledenomroepen, p. 1.

[22] Evaluatierapport, p. 56.

[23] Evaluatierapport, p. 57.

[24] Evaluatierapport, p. 57.

[25] Reactie ledenomroepen, p. 2.

omroepen vormt een serieuze bedreiging voor de samenwerking binnen het publieke omroepbestel en de aanstaande hervorming.

1.3 Gesprek ON!-ledenomroepen

Volgend op de gezamenlijke brief van de NPO en het CvO aan het Ministerie van OCW en het verzoek van de ledenomroepen aan de NPO om passende maatregelen te nemen, is de raad van bestuur (RvB) van de NPO in gesprek getreden met ON!. Daarbij heeft de RvB aan ON! laten weten het verzoek van de ledenomroepen in beraad te nemen en heeft aan ON! aangegeven voor alles zorgvuldigheid te willen betrachten bij de behandeling ervan. Tevens heeft de RvB aan ON! gevraagd wat zij in dit kader zelf een goede stap zou vinden. Daarop heeft ON! op 12 juni 2026 aan de NPO het verzoek gedaan om een gesprek te organiseren met de omroepen, om te onderzoeken of mediation een optie zou zijn om tot herstel te komen van werkbare verhoudingen binnen het publieke mediabestel.

De NPO heeft dit verzoek voorgelegd aan het CvO, dat bereid bleek dit gesprek te organiseren. Om te voorkomen dat de bestuurder van ON! zich tegenover een grote groep geplaatst zou zien, is gekozen voor een gesprek met een vertegenwoordiger van elk omroephuis in oprichting. Het gesprek vond plaats op 1 juli 2026, onder begeleiding van de voorzitter RvB van de NPO. Het gesprek verliep over het algemeen respectvol: bevestigd werd dat de persoonlijke verhoudingen verbeterd zijn en in de regel voldoende goed. Tegelijkertijd werd duidelijk dat het aanhalen van gebeurtenissen uit het verleden, de uitgebleven samenwerking bij de vorming van omroephuizen en de totstandkoming van bepaalde producties partijen juist verder van elkaar heeft verwijderd in plaats van dichter bij elkaar gebracht. Ook het zorgpunt van de omroepen – de mogelijke inhoudelijke verbeteringen die ON! zou willen aanbrengen ter verbetering van de kwaliteit en betrouwbaarheid van informatievoorziening – bleef onbesproken. ON! wees op een plan van aanpak dat zij al aan het opstellen zou zijn naar aanleiding van gesprekken met het CvdM. De omroepen gaven aan dit graag te willen inzien om te beoordelen of dit hun zorgen zou wegnemen; ON! nam dit in overweging.[26]

Op 8 juli 2026 heeft ON! aangegeven aan de RvB van de NPO dat het plan van aanpak op 14 juli 2026 ter inzage zou worden gegeven aan de NPO en de omroepbestuurders die daarop prijs zouden stellen. De voorzitter van de RvB van de NPO heeft dit aan de overige betrokkenen medegedeeld. Hierop wordt teruggekomen in par. 2.3 bij de bespreking van de naleving van de Code.

2 Code journalistiek handelen

Zoals uit het voorgaande blijkt, speelt de wijze waarop ON! omgaat met de Code een belangrijke rol in de evaluatie en de discussies. Hoewel er meer onderwerpen zijn die tot problemen leiden, speelt de naleving van de Code een hoofdrol.

Voor de publieke omroep kan naleving van de Code, hetgeen onder meer inhoudt dat feiten worden gecontroleerd, meningen worden onderscheiden van informatie en waarheidsgetrouw wordt bericht, niet worden onderschat. De Evaluatiecommissie noemt het de essentie van de publieke omroep, de wellicht

[26] Verslag gesprek ON!-ledenomroepen, 1 juli 2026.

belangrijkste kernwaarde en de hoofdmissie van de publieke omroep. Juist in de sterk veranderde maatschappij is het belang van naleving van de Code van zeer groot belang.

2.1 Voorgeschiedenis (eerdere sancties en verzoek en besluit Staatssecretaris) 2022-2023

ON! is op 1 januari 2022 toegetreden tot het bestel als aspirant omroep en haar uitzendingen zijn op 22 februari 2022 gestart. De ombudsman ontving van het begin af aan klachten over de uitzendingen, veel meer dan de ombudsman ooit eerder ontving over specifieke programma's van één omroep. Op 7 juni 2022 bracht de ombudsman een rapport uit van het onderzoek dat naar aanleiding van die klachten was gestart en concludeerde dat de Code op diverse punten werd geschonden: schending van de Code op het punt van betrouwbaarheid en waarheidsgetrouwheid door het (passief en actief) bijdragen aan verspreiding van aantoonbaar onjuiste informatie, onjuiste informatie werd niet gecorrigeerd, meningen werden onvoldoende van feiten onderscheiden, er werd te weinig doorgevraagd en tegengesproken, bronnen werden onvoldoende geduid en van context voorzien en het ontbrak aan transparantie over rolverdeling en belangen gasten en panelleden.

Op 30 november 2022 publiceerde de ombudsman een uitspraak over de tweede serie uitzendingen van Ongehoord Nieuws in de periode van 16 augustus tot 1 november 2022. De ombudsman concludeerde onder meer dat de Code weer geschonden was op het punt van betrouwbaarheid en waarheidsgetrouwheid, dat onjuiste informatie niet (voldoende) werd gecorrigeerd en dat de rol van presentatoren onvoldoende werd ingevuld.

De ombudsman kan echter geen sancties verbinden aan dergelijke constateringen. In een bijlage bij de rapporten uit 2022[27] bleek dat de ombudsman ervan uitging dat na een uitspraak handhaving zou kunnen plaatsvinden door de NPO of het CvdM. De NPO is tot handhaving overgegaan door op 5 juli 2022 te besluiten tot een inhouding op het budget, omdat zij meende dat de stelselmatige schending van de Code die bleek uit het eerste rapport van de ombudsman betekende dat onvoldoende uitvoering werd gegeven aan de bereidheid tot samenwerking ten behoeve van de landelijke publieke mediadienst. De Code is immers een tussen de omroepen gemaakte afspraak over de kwaliteit van het aanbod. Op 20 december 2022 besloot de NPO tot een tweede inhouding op basis van diverse gedragingen van ON! waaruit werd afgeleid dat onvoldoend uitvoering werd gegeven aan de bereidheid tot samenwerking. Op 20 april 2023 werd, mede naar aanleiding van de tweede uitspraak van de Ombudsman, een derde besluit tot inhouding genomen.

Mede op grond van deze drie sancties heeft de NPO op 24 april 2023 op grond van artikel 2.33, vierde lid Mediawet 2008 een verzoek gedaan tot intrekking van de voorlopige erkenning van ON! De NPO beriep zich daarbij zowel op de in dat artikellid genoemde 'a-grond' (gelet op de drie opgelegde sanctiebesluiten door de NPO[28]) als op de 'b-grond'. Ten aanzien van de 'b-grond' heeft de NPO onderbouwd dat ON! onvoldoende uitvoering gaf aan de bereidheid tot samenwerking ten behoeve van de landelijke publieke mediadienst. Argumenten die daaraan ten grondslag lagen, betroffen onder meer:

---

[27] Bijlage 3 bij het rapport van 7 juni 2022, bijlage 1 bij het rapport van 30 november 2022.

[28] De drie eerdergenoemde inhoudingsbesluiten van juli 2022 (stelselmatige schending Code Journalistiek Handelen), december 2022 (onvoldoende samenwerking) en april 2023 (stelselmatige schending Code Journalistiek Handelen).

1) een (door de ombudsman geconstateerd) patroon van stelselmatige schendingen van de Code door ON!, onder meer op het gebied van betrouwbaarheid, correctie van onjuiste informatie en de journalistieke rol van presentatoren;
2) de reeds drie opgelegde sanctiebesluiten door de NPO;
3) het tonen van onvoldoende bereidheid tot zelfreflectie of verbetering door ON! ondanks herhaalde waarschuwingen, sanctiebesluiten en adviezen van de ombudsman; en
4) de door ON! aangerichte schade aan publieke bestel door de diverse en herhaalde schadelijke handelingen van ON!, waardoor ON! is tekortgeschoten in haar voorbeeldfunctie.

Op 19 december 2023 heeft de staatssecretaris van OCW het verzoek van NPO afgewezen. Ter motivering van dit besluit overweegt de staatssecretaris onder meer dat de sancties van de NPO niet gebaseerd kunnen worden op het naleven van de Code:

> "*dat de inhoudelijke beoordeling van Ongehoord Nieuws aan de journalistieke code NPO niet meegewogen mag worden bij de vraag of sprake is van (on)voldoende samenwerkingsbereidheid bij Ongehoord Nederland. Het toezicht op de naleving van journalistieke kwaliteitseisen is door de wetgever immers belegd bij het Commissariaat voor de Media*"[29]

Maar de staatssecretaris overweegt ook (onderstrepingen toegevoegd):

> *"Het structureel niet naleven van de journalistieke code NPO kan echter wel indirect gevolgen hebben voor de onderlinge verhoudingen binnen de landelijke omroepen en zo van invloed zijn op de samenwerking. De journalistieke code NPO is namelijk een vorm van zelfbinding binnen de publieke omroep. Als omroepen zich daar niet aan houden, kan dat gevolgen hebben voor de verhoudingen met andere omroepen, waardoor de samenwerking verstoord kan worden."*[30]

Van dergelijke gevolgen voor de verhoudingen was naar het oordeel van de staatssecretaris echter destijds (nog) geen sprake. AVROTROS en EO spraken van een onveilige sfeer en spanningen in het genreoverleg journalistiek, KRO-NCRV gaf aan dat het gebrek aan samenwerking bleek uit het niet naleven van de Code, NOS en PowNed gaven aan dat van samenwerking eigenlijk geen sprake was. Maar AVROTROS, BNNVARA, EO, VPRO, HUMAN en MAX gaven aan dat de samenwerking binnen het CvO en tijdens andere overleggen goed verloopt.

2.2 Naleving Code na de sancties, 2023-nu

De ledenomroepen hebben nu in een gezamenlijke brief in reactie op het Evaluatierapport verzocht om passende maatregelen, onder meer vanwege het structureel niet naleven van de Code. Of daarmee is voldaan aan het criterium dat het niet naleven van de Code de samenwerking heeft verstoord, is niet op voorhand duidelijk.

Ook na de hiervoor beschreven sancties zijn er diverse publicaties van de ombudsman (uitspraken en columns) geweest, mede naar aanleiding van aanhoudende meldingen en klachten bij de ombudsman over

[29] Besluit staatssecretaris OCW 19 december 0223, randnr. 111.

[30] Besluit staatssecretaris OCW 19 december 0223, randnr. 133.

afzonderlijke uitzendingen van Ongehoord Nieuws, waar de recente publicaties van februari 2026 een rechtstreeks gevolg zijn. De gepubliceerde uitspraken en columns uit 2024-2026, die deels ook door de Evaluatiecommissie zijn aangehaald, zijn:

Datum	Onderwerp	Kern van de uitspraak van de ombudsman
15 feb. 2024	Gender/"propaganda"	Presentatrice noemde schoolaanpak rond gender "propaganda" en "indoctrinatie" zonder enige onderbouwing.
27 maart 2024	Asielzoekers Kijkduin	Opname zonder kenbaar maken van journalistiek doel; bewering over kamerprijzen hotel t.b.v. asielzoekersopvang niet onderbouwd en essentiële context ontbrak.
6 mei 2024	Eritrea-uitzending	Een studiogast kreeg onvoldoende ruimte om als deskundige zijn expertise toe te lichten.
10 jul. 2024	"Omvolking"	Meningen van gasten als feiten gepresenteerd; de door Baudet aangehaalde VN-bron onderbouwt zijn bewering aantoonbaar niet; presentator moet beweringen controleren en doorvragen; meningen werden te vaak als feiten behandeld.
5 juni 2025	Rechtspraak betwijfeld	Beweringen dat rechters “links” zijn niet onderbouwd; wederhoor van rechters en om ontbrak terwijl de journalistieke code dat vereist.
28 mei 2025	Boa’s in beeld	Boa’s en politieagenten herkenbaar in beeld gebracht, terwijl de gemeente had verzocht hen vanwege privacy onherkenbaar te maken. ON! maakte geen afweging tussen privacy en publiek belang. ON! was van oordeel geen fout te hebben gemaakt, maar heeft de video offline gehaald en de betrokken informatie geblurred.
13 aug. 2025	Zelensky-uitspraak	Onvoldoende transparantie over bronnen; kijker kon de beweringen niet controleren.
11 nov. 2025	Vrijheid van meningsuiting	Vrijheid van meningsuiting ontslaat een publieke omroep niet van journalistieke normen zoals controleerbaarheid en feitelijke onderbouwing.
10 dec. 2025	Charlie Kirk / Kaag	Aantoonbaar onjuiste bewering dat “links” geweld nooit afkeurt; wederhoor bij Kaag-beschuldigingen ontbrak; feiten en meningen liepen door elkaar.
18 dec. 2025	VNG-brief / Haagse rellen	Aantoonbaar onjuiste weergave van de VNG-brief en onvoldoende toetsing van uitspraken van gasten; beweringen over Haagse rellen bleven feitelijk niet onderbouwd.
11 feb. 2026	Woningmarkt en migratie	Beweringen over (cijfers) migratie en statushouders werden niet onderbouwd; geen controleerbare bronvermelding; volgens de ombudsman werden eerdere kritiekpunten opnieuw zichtbaar (constatering van herhalend patroon ondanks adviezen).
13 februari 2026	Haagse Markt / “Omvolking”	Term “omvolking” feitenvrij gebruikt; feiten en persoonlijke indrukken onvoldoende gescheiden. Ledenwerving in media-aanbod.
13 mei 2026	Onjuiste medische informatie over transgender verstrekt	Onjuiste informatie verstrekt door transgender als psychische stoornis volgens DSM-5 handboek aan te merken. Juist in dat handboek is gekozen voor dysforie in plaats van stoornis.

In vrijwel al deze publicaties van de ombudsman komen dezelfde kritiek- en verbeterpunten terug:

- onvoldoende onderscheid tussen feiten, meningen en speculaties;
- presentatoren vragen te weinig door wanneer gasten feitelijke beweringen doen;
- bronnen worden onvoldoende genoemd of gecontroleerd;

- aantoonbaar onjuiste of onbewezen informatie blijft soms onweersproken;
- journalistieke autonomie betekent niet dat journalistieke normen (zoals verificatie en transparantie) vervallen.

Opvallend is dat de ombudsman in de uitspraak van 11 februari 2026 expliciet concludeert dat veel van de geconstateerde tekortkomingen al eerder in analyses van *Ongehoord Nieuws* waren vastgesteld en dat de redactie op die punten nog onvoldoende verbetering had laten zien.

2.3 Reactie ON!

ON! reageert op drie verschillende manieren op deze publicaties:

- ON! ontkent vaak dat sprake is van schendingen van de Code[31];
- ON! wijst op getroffen verbeteringen, zoals de bespreking van de Code in redactievergaderingen, de uitbreiding van de redactie, training en coaching voor presentatoren;[32]
- ON! meent dat inhoudelijke beoordeling van haar producties in strijd met de redactionele onafhankelijkheid zou zijn en in strijd met het vereiste van pluriformiteit.[33]

Die reacties lijken met elkaar strijdig. In elk geval heeft geen ervan tot gevolg gehad dat de Code nu wel wordt nageleefd zo blijkt uit de beoordelingen van de ombudsman. De verbetermaatregelen worden al genoemd in het besluit van de Staatssecretaris in 2023, maar de bevindingen van de ombudsman blijven hetzelfde.

In 2023 heeft de NPO onder meer de naleving van de Code als voorschrift aan de plaatsing van programma's van ON! verbonden met de verplichting voor ON! de aanbevelingen van de ombudsman uit het rapport van 7 juni 2022[34] uit te voeren en over de uitvoering van dit voorschrift te rapporteren. Maar in de rapportages heeft ON! vooral uiteengezet te menen dat zij de Code naleeft, de oordelen van de ombudsman bestrijdt en dat de NPO niet bevoegd is een voorschrift te stellen. ON! lichtte daarbij wederom toe dat zij meent dat een scherpe scheiding tussen feit en mening onmogelijk is zodat zij de Code op dat punt niet kan naleven. ON! beschreef echter ook de getroffen verbeteringen. Op 21 december 2022 schreef ON! dat de programma-kwalificatie "opinie" is gekozen in plaats van "nieuws, actualiteit en duiding" voor het programma Ongehoord Nieuws, dat bestuursleden alleen nog als gast deelnemen als hun aanwezigheid inhoudelijk toegevoegde waarde heeft, dat zij politici van andere partijen dan FVD, PVV, BVNL, BBB en SGP uitnodigt maar zij niet willen komen, dat twee maal per week de uitzendingen inhoudelijk worden geëvalueerd en daaruit leerdoelen worden afgeleid, dat de journalistieke waarde en noodzakelijk onderzoek tweemaal per week worden besproken waarbij de Code als uitgangspunt dient, dat de richtlijnen uit de Code regelmatig expliciet worden besproken, dat de bron van informatie, de redactie is uitgebreid, een factchecker is aangesteld en training en coaching voor presentatoren is verzorgd.

Die verbeteringen hebben tot nu onvoldoende effect gehad.

---

[31] Zie bijvoorbeeld de in voetnoot 84 van het Evaluatierapport aangehaalde reactie, maar ook de reactie op het Evaluatierapport.

[32] Zie randnr 74 van het besluit van de Staatssecretaris van 19 december 2023.

[33] Reactie ON! op Evaluatierapport.

[34] Zie ook Besluit NPO d.d. 20 april 2023 (Besluit 3e sanctie), P. 5-6.

ON! heeft de NPO en de omroepen in het eerder genoemde gesprek gemeld dat zij in reactie op gesprekken met het CvdM een plan van aanpak heeft opgesteld om tot verbetering van de naleving van de Code te komen. Op 14 juli 2026 heeft ON! dit plan van aanpak ter verbetering van de journalistieke kwaliteit ter inzage aan de voorzitter van de RvB van de NPO voorgelegd en aan twee bestuurders van andere omroepen. Deze transparantie werd op prijs gesteld. Het plan van aanpak erkent diverse van de beschreven verbeterpunten ten behoeve van de journalistieke kwaliteit. De voorgestelde maatregelen die kunnen bijdragen aan verbetering, komen op veel punten overeen met eerder voorgestelde maatregelen zoals het expliciet evalueren van het journalistieke proces bij elke te doorlopen stap en dit goed vastleggen ter monitoring, alsook het aanbieden van training aan de hoofdredactie en presentatoren. De bestuurder van ON! bevestigt dat het plan wordt gedragen door de raad van toezicht, het bestuur, de hoofdredactie en de redactie. Wij waarderen het feit dat ON! hiermee zichtbaar verantwoordelijkheid neemt en inzet op verbetering.

ON! zal duidelijk moeten maken waarom de nieuwe maatregelen, waarvan wij bij de inzage eenmalig kennis konden nemen, in tegenstelling tot de maatregelen uit 2022, nu het beoogde effect zullen hebben. De tijd zal moeten uitwijzen of dit zich vertaalt in voldoende verandering zodanig dat de betrouwbaarheid van de informatievoorziening voor het publiek duurzaam is geborgd.

Op 21 augustus 2026 heeft ON! per e-mail een ‘Feitelijke actualisatie’[35] van de stand van zaken gedeeld met de RvB, die zij, zoals aan ons gemeld in dit bericht, op 17 augustus 2026 met OCW heeft gedeeld en op 19 augustus 2026 met het CvdM. In deze actualisatie schrijft ON!: “ON! stelt geen van de bevindingen van het CvdM over de beschreven periode ter discussie en heeft in de betrokken dossiers steeds berust in het oordeel van de toezichthouder.”[36] Het schrijven geeft bij de door het CvdM gesignaleerde verbeterpunten rond governance, financiële rechtmatigheid, sociale veiligheid en het naleven van de Code aan dat er maatregelen zijn getroffen. De actualisatie gaat niet inhoudelijk in op welke maatregelen dit zijn.

2.4 Huidige stand van zaken Code

De Code wordt door ON! nog steeds onvoldoende nageleefd. Voorts is nog steeds niet duidelijk of ON! de Code expliciet en geheel onderschrijft. ON! heeft meermaals gezegd de Code te onderschrijven en tot uitgangspunt te nemen, maar blijft ook melden niet aan de Code te kunnen voldoen. De Code is een afspraak tussen alle omroepen en deelnemers moeten dus op naleving aangesproken kunnen worden. De opstelling van ON! heeft ertoe geleid dat de overige omroepen daar geen vertrouwen meer in hebben en geen handvatten hebben om ON! tot naleving te dwingen. De NPO kan naleving van de Code volgens het besluit van de staatssecretaris niet meewegen in haar beoordeling of er sprake zou zijn van voldoende bereidheid tot samenwerking.

[35] Feitelijke actualisatie bij het verslag van het Commissariaat voor de Media “Verslag toezicht op Ongehoord Nederland 2022–2025”, gepubliceerd op 11 mei 2026 t.b.v. Evaluatiecommissie NPO, verzonden aan OCW op 17-8-2026 en gedeeld met NPO op 21-8-2026.

[36] Feitelijke actualisatie, ON!, p. 1.

3 Overige belemmeringen samenwerking

Hoewel de naleving van de Code een belangrijke rol speelt in de ontstane situatie, wordt de samenwerking door meer aspecten negatief beïnvloed. Hierna bespreken we enkele van deze punten.

3.1 Onafhankelijkheid

Zoals de Evaluatiecommissie beschrijft is ook onafhankelijkheid een kernwaarde van de publieke omroep waarop meer focus nodig is: "*Het publieke media-aanbod mag niet gekleurd, gefilterd of bijgestuurd worden vanuit politieke of commerciële belangen. De onafhankelijkheid van de publieke omroep is een voorwaarde om zijn democratische functie goed te vervullen*."[37] Die onafhankelijkheid is voor het publiek lastig te toetsen omdat het productieproces zich buiten het zichtveld van het publiek afspeelt. Dat leidt ertoe dat schendingen van de eis van onafhankelijkheid kunnen leiden tot twijfel aan de onafhankelijkheid van het aanbod van de publieke omroep als geheel.

Het CvdM heeft echter op 18 september 2025[38] een boete van EUR 38.500 aan ON! opgelegd wegens een geval van daadwerkelijke belangenverstrengeling, een geval van de schijn van belangenverstrengeling die naar voren zijn gekomen door berichtgeving in media en het niet naleven van haar eigen redactiestatuut. De schijn van belangenverstrengeling werd gevormd doordat een bestuurder verantwoordelijk was voor de personeelsaangelegenheden van een familielid. Belangenverstrengeling vond plaats in een uitzending. Een persoon was sinds september 2023 presentator was van Ongehoord Nieuws terwijl deze persoon ook fractievoorzitter, partijvoorzitter en gemeenteraadslid van/voor een politieke partij was. Uit voorbeelden is gebleken dat de standpunten die hij als politicus inneemt raken aan de onderwerpen die door hem als presentator worden behandeld in Ongehoord Nieuws.

Dit handelen van ON! raakt de kernwaarden en het functioneren van de publieke omroep als geheel en vormt daardoor een belemmering voor de samenwerking.

3.2 Onrechtmatige bestedingen

Het CvdM heeft bij besluit van 20 januari 2026 een bedrag van EUR 32.533,88 van ON! ingevorderd omdat het een onrechtmatige besteding in 2024 betrof. Volgens het CvdM had de omroep dit bedrag onrechtmatig besteed aan advocaatkosten in een strafrechtelijke procedure van een medewerker.[39] Op 9 juli 2026 heeft het CvdM het bezwaar van ON! tegen het terugvorderingsbesluit ongegrond verklaard.[40] Dit bedrag is inmiddels terugbetaald.

Op 9 juli 2026 vorderde het CvdM € 10.072,75 terug van ON!. Volgens het CvdM hielden de kosten van een onbekende medereiziger op een reis naar Spitsbergen (en een deel van de daarvoor aangeschafte zeilkleding) niet aantoonbaar verband met de publieke mediaopdracht en zijn deze dus ook onrechtmatig besteed.

---

[37] Evaluatierapport p. 17.

[38] Sanctiebeschikking Ongehoord Nederland, CvdM, 18 september 2025.

[39] Invorderingsbesluit Ongehoord Nederland, CvdM, 20 januari 2026.

[40] Beslissing op bezwaar inzake invorderingsbesluit Ongehoord Nederland, CvdM, 9 juli 2026.

De onrechtmatige besteding van de schaarse middelen voor de publieke omroep, komt de samenwerking niet ten goede. De omroepen moeten erop kunnen vertrouwen dat de toegekende middelen worden besteed aan het publieke media-aanbod en conform de publieke mediaopdracht.

3.3 Instituties en aanspreekbaarheid

De publieke omroep heeft diverse instituties die samen met de besturen en raden van toezicht de kwaliteit van de publieke omroep bewaken, zoals het CvdM, de ombudsman en de Evaluatiecommissie (die wordt ingesteld door de raad van toezicht van de NPO, aan het einde van een concessieperiode). De Evaluatiecommissie constateert dat ON! zich niet aanspreekbaar toont jegens deze instituties en geeft hier diverse voorbeelden van.[41] De Evaluatiecommissie schrijft – *"dat het gezag van de toezichthouder dient te worden gerespecteerd door omroepen, ongeacht of ze het inhoudelijk eens zijn met diens uitspraken.* […] [H]*et gezag van de toezichthouder mag niet publiekelijk in twijfel worden getrokken omdat je daarmee het voortbestaan van het bestel als geheel schaadt."* [42]

Vervolgens onderschrijft ON! het Evaluatierapport niet en zien we een herhaling van zetten. Dit ondermijnt de samenwerking en vooral het gezamenlijke traject naar verbetering.
Hier staat tegenover dat ON! in de Feitelijke actualisatie die wij op 21 augustus 2026 ontvangen hebben, aangeeft de bevindingen van het CvdM niet langer ter discussie te stellen en dat daarbij wordt gemeld dat er maatregelen ter verbetering worden getroffen.

3.4 Overige klachten

Naast de ombudsman, komen ook veel klachten over ON! binnen bij de Nationaal Coördinator Racisme en Discriminatie (**NCRD**) over discriminatie in uitzendingen van ON!. De NCRD heeft hierover op 10 juli de RvB van de NPO geïnformeerd. De NCRD verwijst klagers door naar de ombudsman, maar hechtte eraan dit signaal persoonlijk af te geven aan de RvB.

4 Gevolgen toekomst publieke omroep: nieuw bestel

4.1 Kabinet-Schoof (2024-2026)

In het regeerakkoord van Kabinet-Schoof werd in september 2024 aangekondigd dat de publieke omroep zou worden hervormd door clustering van omroepen in omroephuizen.[43] Vanaf dat moment wordt gesproken door NPO en omroepen met het Ministerie van OCW over het vormen van een beperkt aantal omroephuizen. Op 4 april 2025 presenteerde toenmalige minister E. Bruins zijn visie: de huidige omroepen zouden moeten opgaan in vier of vijf omroephuizen naast de NOS.[44] Deze omroephuizen komen blijvend

[41] Zie bijvoorbeeld: **https://ongehoordnederland.tv/nieuws/on-moet-worden-aangepakt-maar-hoe-zit-het-met-de-rest**;
https://ongehoordnederland.tv/nieuws/journalistieke-regels-voor-iedereen-of-alleen-voor-on

[42] Evaluatierapport, p. 39.

[43] Regeerprogramma, uitwerking van hoofdlijnenakkoord 'Hoop, lef en trots', Kabinet Schoof, 13 september 2024, p. 86: *"Een mogelijkheid is dat omroepen zich clusteren in een beperkt aantal omroephuizen, waarbij ook op het niveau van de omroepen aan de beheersbaarheid wordt gewerkt".*

[44] *Kamerstukken II* 2024/25, 32 827, nr. 333.

in het bestel; de huidige systematiek van erkenning, toetreding en uittreding van omroepen vervalt. De invoering van het nieuwe bestel vindt volgens de huidige planning plaats op 1 januari 2029.

ON! zocht in 2024 geen aansluiting bij (één van) de andere omroepen: er was van de zijde van ON! geen initiatief en er vonden geen gesprekken plaats, terwijl na het verschijnen van voornoemde beleidsbrief van de minister van OCW, alle omroepen met elkaar in gesprek waren over de wijze waarop zij vorm en inhoud konden geven aan het voorgenomen nieuwe bestel.

In het traject onder leiding van een onafhankelijke procesregisseur (april – september 2025) werden veel verschillende combinaties van omroepen verkend in gesprekken met de procesregisseur (die met alle omroepen inclusief ON! heeft gesproken). Over de aspirant omroepen tekende de procesregisseur het volgende op:

> *"Het gehoor geven aan in de gezamenlijke programmaopdracht ontbrekende geluiden is een van de kaders die wordt genoemd in de brief van 28 mei. Omroep Zwart en ON! zijn voorbeelden hiervan. Beide omroepen hebben in gesprekken met ons aangegeven niet alleen eraan te hechten het ontbrekende geluid te kunnen blijven uiten, maar ook aan de zeggenschap over de manier waarop dit geluid tot stand wordt gebracht. Zij hechten eraan dat binnen een omroephuis hiervoor de ruimte wordt gecreëerd. Na de in het voorjaar 2026 voorziene evaluatie van de aspirant omroepen, stellen wij voor dat voor deze partijen op dat moment verdere stappen worden gezet in de clustering."*[45]

Het voorstel van de procesregisseur om na de evaluatie van de aspirant omroepen verdere stappen te zetten, kreeg voor ON! geen opvolging: de evaluatie bleek niet voor toenadering te zorgen, maar voor verdere verwijdering, zoals hierboven geschetst.

Uit de eindrapportage die de procesregisseur op 30 oktober 2025 presenteerde aan de toenmalige minister van OCW (G. Moes), bleek overigens dat er geen overeenstemming was over welke combinatie de voorkeur verdiende: geen van de voorgestelde combinaties kon op een meerderheid rekenen van de groep. Tegelijk bestonden er al wel samenwerkingen, zoals die tussen AVROTROS en PowNed, tussen Omroep MAX en WNL en tussen BNNVARA en Omroep Zwart. De EO, VPRO en HUMAN kondigden een duurzame samenwerking aan als omroephuis in oprichting. ON! zocht geen aansluiting bij één van deze verbanden.

4.2 Kabinet-Jetten (2026-heden)

Met het aantreden van het Kabinet-Jetten kwam de politieke keuze voor vier omroephuizen plus een apart huis voor NOS/NTR tot stand, nadat de NPO en het CvO tijdens de formatie een dringend beroep op de politiek hadden gedaan om de ingezette weg van hervorming door te zetten. Het CvO en de NPO waren (en zijn) het erover eens dat de ontwikkelingen in media, technologie en publieksgedrag vragen om een bestel met een kleiner aantal spelers, en men vroeg de politiek een besluit te nemen over het aantal omroephuizen. Er was dan ook instemming met het regeerakkoord van het Kabinet Jetten waarin staat:

[45] Rapportage procesregisseur aan de Minister van OCW, 1 oktober 2025, pag 4.

"De omroepen gaan samenwerken in vier omroephuizen met daarnaast één apart omroephuis voor NOS/NTR."[46]

Om hier invulling aan te geven gingen alle omroepen en de NPO op 2 maart 2026 weer met elkaar om tafel onder begeleiding van een onafhankelijke begeleider. In deze sessie werden alle combinaties die eerder met de procesregisseur besproken zijn opnieuw op tafel gelegd. Er werd in groepen gewerkt om tot een beperktere set van mogelijkheden te komen, waarbij de formanten van de reeds gevormde combinaties ook bereid bleken deze ter discussie te stellen. Dat leidde tot enkele principes waarlangs vier huizen en één taakorganisatie gevormd konden worden, met twee uit te werken scenario's, en tot een ronde waarin alle huizen een voorkeurshuis konden aangeven. Ook in deze open opstelling vond ON! geen aansluiting, maar er was bereidheid van meerdere partijen tot verkennende gesprekken.

ON! noemde het huis EO-VPRO-HUMAN als voorkeurshuis, waarmee op 26 maart 2026 een gesprek is georganiseerd. Bij de tweede bijeenkomst van CvO en NPO met de externe begeleider op 1 april 2026 werd de conclusie gedeeld: *"We komen samen (ON!, VPRO, HUMAN en EO) tot de conclusie dat zowel vanuit de inhoud als de visie op de governance er aanzienlijke verschillen liggen waardoor de aansluiting van ON! bij het Omroephuis van de Verdieping, dat al tijden in de maak is, geen match oplevert."*[47] Daarmee stond vast dat deze verkenning geen mogelijkheid tot inclusie van ON! opleverde. Ook de gesprekken die hadden plaatsgevonden tussen ON! en BNNVARA en tussen ON! en KRO-NCRV leidden tot de conclusie dat samengaan geen optie was. AVROTROS en PowNed hadden telefonisch aangegeven de verkenning zinloos te achten, omdat duidelijk is dat partijen niet door één deur kunnen.

Daarmee concludeerden de begeleider en ook ON! ter vergadering dat aansluiting bij één van de huizen niet mogelijk is, waarna ON! op eigen initiatief de bijeenkomst heeft verlaten. Omdat bij deze overleggen vertegenwoordigers van omroephuizen deelnemen en ON! hier geen deel van uitmaakt, heeft ON! sindsdien niet meer deelgenomen aan overleggen van de publieke omroep specifiek aangaande de vorming van omroephuizen.

Ook het gesprek dat op initiatief van ON!, begeleid door de voorzitter RvB van de NPO, plaatsvond op 1 juli 2026, heeft hierin geen verbetering gebracht[48]. Een echt gesprek over de inhoudelijke zorgen kwam niet van de grond, hetgeen maakte dat partijen geen heil zien in mediation of een andere vorm van vervolg. Na afloop is er eerder sprake van verdere verwijdering in plaats van toenadering. Dit vormt een groot risico gezien alle uitdagingen die bij de vorming van het nieuwe bestel ongetwijfeld nog op ons pad zullen komen en waarin van ons allen juist meer intensieve samenwerking wordt verwacht.

4.3 Deelconclusie vorming omroephuizen

ON! heeft, anders dan alle andere omroepen, weinig tot geen bereidheid getoond om collega's waarborgen te geven om een samenwerking werkbaar te maken. Duidelijk is dat er door alle partijen serieuze pogingen zijn gedaan om tot de vorming van omroephuizen te komen, passend bij de vereisten van het nieuwe bestel

[46] Regeerakkoord 'Aan de slag. Bouwen aan een beter Nederland', Kabinet Jetten, p, 51. Te raadplegen via https://open.overheid.nl/documenten/ae784c79-5e0a-4866-85f5-1b80c5dc614e/file.

[47] Verslag gesprek EO-VPRO-HUMAN met ON!, 26 maart 2026.

[48] Verslag gesprek ON!-ledenomroepen, 1 juli 2026.

in wording. Het is voor meerdere omroepen een moeizaam proces geweest, zoals publiek bekend. Waar de andere omroepen echter wel de bereidheid toonden om datgene te doen wat noodzakelijk was om tot samenwerking te komen, nam ON! weinig tot geen initiatief – met uitzondering van maart en juni 2026. Waar er wel gesprek tot stand kwam, leidde dit niet tot toenadering.

Hoewel ON! in gesprekken met de ledenomroepen en de NPO aangeeft te begrijpen dat het voor de anderen moeilijk zou zijn om ON! in een omroephuis te hebben, doet zij geen voorstellen om samenwerking te vergemakkelijken. ON! houdt vast aan haar inhoudelijke visie en missie vanuit de overtuiging dat zij hiermee een deel van het Nederlands publiek vertegenwoordigt. Dit blijkt ook duidelijk uit reacties die ON! schrijft aan de ombudsman, de Evaluatiecommissie, de procesregisseur, het Ministerie van OCW en in publieke uitingen. Hoewel de anderen onderschrijven dat dit deel van het publiek door de publieke omroep moet worden bediend, nemen zij afstand van de wijze waarop ON! hieraan invulling geeft en het feit dat het inhoudelijk gesprek hierover onderling niet mogelijk is gebleken.

De verschillen van inzicht zijn naar onze constatering onoverbrugbaar en bemoeilijken de samenwerking ernstig of maken deze zelfs onmogelijk. De laatste poging van de NPO om hierover het inhoudelijk gesprek te faciliteren, ontaardde in felle woordenwisselingen waarbij na afloop zelfs het vaststellen van het verslag van de bijeenkomst een uitdaging bleek door meningsverschillen over bewoordingen[49]. De ledenomroepen voorzien een onwerkbare situatie als zij gedwongen zouden worden om met ON! een omroephuis te vormen en ook ON! zelf erkent dat dit moeilijk zou zijn. Toetreding van ON! tot een omroephuis zou van beide zijden iets vragen wat men wellicht niet moet willen vragen van mensen.

4.4. Strategische documenten voor volgende concessieperiode onder druk

De gebrekkige samenwerking en de verschillen in zienswijze die naar aanleiding van het Evaluatierapport weer prominenter naar voren zijn gekomen, zullen naar verwachting problemen opleveren bij de totstandkoming van het Concessiebeleidsplan voor de periode 2029-2034. Hierin moeten vanzelfsprekend de aanbevelingen van de Evaluatiecommissie worden verwerkt, zoals afgesproken met de raad van toezicht van de NPO en zoals aangekondigd aan de minister van OCW. Ook moet het plan blijk geven van een gezamenlijke visie op publieksgedrag, innovatie, distributie en de doelen van de publieke omroep als geheel. Het komende Concessiebeleidsplan zal zich bovendien moeten richten op de vereisten van het nieuw te vormen bestel met omroephuizen. Het feit dat ON! de tussen alle andere omroepen bereikte overeenstemming, over de conclusies die moeten worden verbonden aan het Evaluatierapport en de beoogde samenstelling van omroephuizen, niet onderschrijft en zich daarvan distantieert zal negatieve invloed hebben op de gedragenheid van het plan dat momenteel in ontwikkeling is. Een afwijkende opstelling van ON! is zeer wel denkbaar.

Wij voorzien ook problemen bij de totstandkoming van het gezamenlijk te produceren ‘Aanbodplan’. Dit is een nieuw soort strategisch document behorend bij het nieuwe bestel (concept nieuwe Mediawet) waarin de verdere inhoudelijke samenwerking tussen de te vormen omroephuizen vorm moet krijgen. De leden van het (op te richten) College van Omroephuizen (en in aanloop naar het nieuwe bestel, het CvO) moeten samen met de NPO een plan maken voor het in de concessieperiode te leveren aanbod, uitgaande van de visie, missie en strategie van elk omroephuis en de daaraan verbonden merken. Dit zou gelijktijdig met het

[49] Mailwisseling n.a.v. concept verslag gesprek ON!-ledenomroepen, 1 juli 2026.

Concessiebeleidsplan aan de Minister moeten worden aangeboden. Omdat ON! geen aansluiting heeft gevonden bij de beoogde omroephuizen, neemt ON! niet deel aan overleg ten behoeve van de totstandkoming van een Aanbodplan (waarbij het CvO op dit moment het initiatief heeft, vooruitlopend op de beoogde werkwijze van het nieuwe bestel). Hierdoor en gelet op de onoverbrugbare inhoudelijke meningsverschillen, zien wij niet hoe er een Aanbodplan kan komen dat zowel door de omroephuizen als ON! kan worden gedragen.

5 GRONDSLAG EN EFFECT INZET WETTELIJKE INSTRUMENTEN

De enige wettelijke instrumenten die de NPO ter beschikking staan zijn de sanctie op grond van artikel 2.154, eerste lid Mediawet 2008 en het verzoek tot intrekking van de voorlopige erkenning op grond van artikel 2.33, vierde lid Mediawet 2008. De NPO heeft onderzocht of de inzet van dit wettelijk instrumentarium zou kunnen leiden tot het verbeteren van de samenwerking.

De sanctie van artikel 2.154 Mediawet 2008 bestaat uit inhouding van het voor ON! beschikbare budget. Dit acht de NPO op dit moment geen geschikte sanctie, nu ON! de voor haar uitzendingen beschikbare gelden juist zou moeten aanwenden om tot verbetering van de kwaliteit te komen. Mede gelet op de terugvorderingen van het CvdM zou een inhouding een onwenselijk effect kunnen hebben.

Hoewel wij hiervoor hebben beschreven dat het niet naleven van de Code nog steeds een groot negatief effect heeft op de samenwerking en de samenwerking door diverse andere feiten ook onder druk staat, zijn er ook verbeteringen, waardoor het voor de NPO, gelet op het besluit van de staatssecretaris van 19 december 2023, niet vaststaat of aan de criteria voor het opleggen van een sanctie of het indienen van een verzoek tot intrekking van de voorlopige erkenning is voldaan:

- Waar ON! zich eerder onttrok aan overleg, woont de huidige bestuurder nu de vergaderingen doorgaans bij, zowel die van het CvO als die van het Bestuurlijk Overleg (BO) van het CvO met de RvB van de NPO. De bestuurder is slechts incidenteel afwezig. Daarnaast is er geregeld bilateraal overleg tussen de bestuurder van ON! met zowel de voorzitter van het CvO als met de RvB van de NPO. Er zijn ook contacten met directies van de NPO, bijvoorbeeld rond het Media overleg (audio en video) en Strategie & Innovatie. De hoofdredacteur van ON! neemt deel aan besprekingen van het College van Hoofdredacteuren. Tevens voert deze geregeld bilaterale gesprekken met de genremanager journalistiek van de NPO. Wij constateren dat in de relatie tussen ON! enerzijds en de NPO en de overige omroepen anderzijds op het vlak van interactie tussen mensen, onder meer als gevolg van personele wisselingen, veel is verbeterd ten opzichte van 2023.
- ON! heeft zich bovendien ingespannen om te voldoen aan de systeemvereisten van de Code: *“ON! erkent dat zij in haar beginjaren tekortkomingen heeft gehad. Wat ON! betwist, is de conclusie dat geconstateerde tekortkomingen niet zijn verbeterd. ON! heeft haar redactioneel beleid aangescherpt en evalueert dit periodiek. Presentatoren en redacteuren volgen periodiek trainingen op de Code Journalistiek Handelen. ON! heeft een fact checker-redacteur aangesteld en een transparante correctiepagina ingericht waarop aantoonbare fouten worden hersteld. Het zijn geen symbolische maatregelen maar structurele stappen.”*[50]
- Recentelijk is een presentator die politiek actief is geworden in het lokaal bestuur, vertrokken bij ON!, omdat politieke rollen in strijd zijn met de Code. Hoewel dit pas gebeurde nadat de

[50] Reactie ON!, p. 11.

presentator het politieke ambt van wethouder aanvaarde (en niet daarvoor toen hij andere politieke functies bekleedde, wat een overtreding van de code was die leidde tot een boete van het CvdM), zien we hier inderdaad verbetering.
- Niettegenstaande het feit dat de ombudsman in 2026 nog diverse bevindingen over ON! heeft gepubliceerd, is het aantal klachten bij de ombudsman sterk gedaald van 2.336 in 2022 naar 78 in 2025.
- De Feitelijke actualisatie die ON! op 21 augustus 2026 met ons deelde (en op 17 augustus 2026 met OCW) geeft aan dat ON! maatregelen ter verbetering treft.

Sinds de afwijzing van het verzoek tot intrekking van de voorlopige erkenning in 2023 is door de NPO en de omroepen hard gewerkt om de verhoudingen te verbeteren. Ook ON! heeft zich hiervoor regelmatig ingezet. Dit was geen gemakkelijke opgave. De littekens die deze periode heeft achtergelaten liggen dicht onder de oppervlakte en hebben een negatieve invloed op de samenwerking. Elke keer wanneer er opnieuw verschil van inzicht is, hetgeen geregeld het geval is met name ten aanzien van het naleven van de Code en de voorbereiding op het nieuwe bestel, doet het verleden opgeld. Dat is waarneembaar bij alle betrokkenen en het wordt door ON! zelf nog steeds regelmatig en expliciet benoemd in e-mails en in gesprekken. Die geschiedenis zal ook invloed hebben bij een eventueel nieuw verzoek tot intrekking van de voorlopige erkenning. Het zou een negatief effect kunnen hebben op de samenwerking tussen omroepen en veel tijd en aandacht opeisen van alle betrokkenen, terwijl binnen de publieke omroep juist alle tijd nodig is om in samenwerking te komen tot het nieuwe bestel.

Als onderdeel van de inspanningen die de NPO zich in deze periode heeft getoond om de samenwerking met ON! te herstellen, heeft zij (in maart 2024) – zowel om proceseconomische redenen en als teken van goede wil – twee van de sanctiebesluiten ingetrokken. Dit had voor de NPO ten doel de relatie met ON! te herstellen. ON! wijst de Evaluatiecommissie (in het wederhoor dat met ons per e-mail door ON! werd gedeeld) en ook OCW hierop en duidt dit als een ‘positieve ontwikkeling’[51] en wil het ‘negatieve beeld’ op inhoud bestrijden. Hoewel het inhoudelijke negatieve oordeel als gevolg waarvan de sancties werden opgelegd, correct door de commissie werd aangehaald, onderschrijven wij dat het intrekken van de sancties heeft bijgedragen aan herstel van de samenwerking.

Voor zowel een sanctie als voor een verzoek tot intrekking van de voorlopige erkenning geldt dat de RvB moet beoordelen of een omroeporganisatie onvoldoende uitvoering geeft aan de bereidheid tot samenwerking ten behoeve van de landelijke publieke mediadienst. Hoewel er veel aan de samenwerking schort, blijft het voornaamste punt van onenigheid het naleven van de Code, waarvan het de vraag is of dit ons voldoende grondslag geeft. De samenwerking op persoonlijk niveau heeft verbetering laten zien. De samenwerking wordt door de verschillen van inzicht over de naleving van de Code evenwel ernstig bedreigd en dit wordt het sterkst voelbaar bij de samenwerking die van ons wordt gevraagd ten behoeve van de vorming van het nieuwe bestel, waarbij er nog intensievere samenwerking wordt verwacht en wij signaleren daar met ON! vooralsnog niet aan te kunnen voldoen. Dit nieuwe bestel is van wezenlijk belang gezien de existentiële uitdagingen waar de Evaluatiecommissie ons nadrukkelijk op wijst. De wetswijziging voor het nieuwe bestel is weliswaar in aantocht, maar of en zo ja, per wanneer en hoe deze zal worden geïmplementeerd is voor alle betrokkenen op dit moment niet duidelijk. Voor de NPO staat op dit moment

[51] Reactie ON!, p. 16.

niet vast of er voldoende juridische grondslag is voor het inzetten van de wettelijke instrumenten die de NPO ter beschikking staan.

6 CONCLUSIE

De huidige situatie wijkt wezenlijk af van de situatie tijdens het eerste verzoek tot intrekking van de voorlopige erkenning van ON! in 2023.

De Evaluatiecommissie heeft met zijn rapport aangegeven dat ON! een bijdrage heeft geleverd aan het vergroten van de pluriformiteit van het media-aanbod van de publieke omroep. Tegelijkertijd ligt er een stevig oordeel op tafel van diezelfde commissie over de journalistieke kwaliteit, onafhankelijkheid, de wijze waarop ON! omgaat met gesignaleerde verbeterpunten en het respecteren van uitspraken van instituties. De Evaluatiecommissie wijst erop dat ON! geen beginnende omroep meer is; dat er geen sprake lijkt te zijn van lerend vermogen en dat hierdoor de kernwaarde kwaliteit en betrouwbaarheid van de publieke omroep als geheel onder druk staat, terwijl juist die kernwaarde als de essentie en hoofdmissie van de publieke omroep wordt aangemerkt. De Evaluatiecommissie signaleert ook dat er een gat is in het toezicht op het media-aanbod. De onduidelijkheid in de rolverdeling raakt zowel omroepen als organen voor toezicht en regulering.

De geconstateerde lacune speelt nu een rol: vrijwel alle belemmeringen in de samenwerking zijn terug te voeren op het onvoldoende naleven van de Code Journalistiek Handelen door ON!. Het naleven van de Code kan niet worden meegewogen bij de vraag of sprake is van (on)voldoende samenwerkingsbereidheid bij ON!, aldus de Staatssecretaris in 2023. Als gevolg van dit besluit van de Staatssecretaris staat voor de NPO niet vast dat zij met sancties af zou kunnen dwingen dat ON! zich aan de Code houdt. De Staatssecretaris heeft in 2023 aangegeven dat het toezicht op de naleving van journalistieke kwaliteitseisen belegd is bij het CvdM. Wij hebben geconstateerd dat ON! een plan van aanpak ter verbetering heeft gemaakt en besproken heeft met het CvdM. ON! heeft u daarvan onlangs op de hoogte gesteld. De tijd zal moeten uitwijzen of zich dit vertaalt in voldoende verandering, zodanig dat de betrouwbare informatievoorziening duurzaam is geborgd.

Er zijn door alle betrokkenen stappen gezet om de samenwerking te verbeteren. Hoewel dit op betrekkingsniveau een positief effect heeft gehad, moeten wij constateren dat dit op inhoud niet is gelukt en dat de verwijdering voortduurt. In het nieuwe bestel, waarvoor u voornemens bent een voorstel tot wetswijziging naar het Parlement te sturen, wordt een nog veel intensievere samenwerking van ons verwacht. Hierbij voorzien wij grote problemen, gelet op de huidige stand van zaken. Wij zien geen mogelijkheden meer om dit op te lossen. Wij kunnen partijen steeds weer bij elkaar aan tafel zetten, maar aangezien dergelijke gesprekken in de afgelopen jaren telkens nergens toe hebben geleid, is dit niet langer zinvol.

Alles overwegende, staat voor de NPO op dit moment evenwel niet vast of er voldoende grond zou zijn voor het indienen van een verzoek tot intrekking van de voorlopige erkenning van ON! of het opleggen van een sanctie (mede gezien de gronden tot afwijzing van ons verzoek). Bovendien lijkt het nogmaals opleggen van een sanctie aan ON! op dit moment niet opportuun omdat ON! een plan van aanpak heeft opgesteld dat ten uitvoer moet worden gebracht teneinde de journalistieke kwaliteit te verbeteren. Wij betwijfelen

of het verlagen van de beschikbare financiële middelen de gewenste verbetering naderbij zou brengen en of wij daarmee het publiek zouden dienen. Verbetering vraagt immers juist om méér inzet van ON!.

Deze brief is afgestemd met de raad van toezicht, aangezien deze u op 4 juni 2026 heeft geïnformeerd over het feit dat wij het verzoek van de ledenomroepen in beraad zouden nemen. Al met al ziet de raad van bestuur geen mogelijkheden meer tot het verder verbeteren van de samenwerking (zeker niet de samenwerking die nodig is voor het nieuwe bestel) en staat op dit moment niet vast of er voldoende juridische grond zou zijn voor het indienen van een verzoek tot intrekking van de voorlopige erkenning. Wij kunnen daarom niet anders dan u deelgenoot maken van deze status quo. Uiteraard zijn wij bereid dit desgewenst nader aan u toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Jet de Ranitz
Voorzitter raad van bestuur